

Результати моніторингового візиту до місць компактного розміщення внутрішньо переміщених громадян з Донецької і Луганської областей, а також з території АР Крим у Харківській області.

Упродовж 10-12 листопада поточного року проведено моніторинговий візит до місць компактного розміщення внутрішньо переміщених громадян з Донецької і Луганської областей, а також з території АР Крим у Харківській області.

У ході вивчення питань забезпечення першочергових потреб внутрішньо переміщених осіб проведено зустрічі з радником з питань правового захисту Регіонального представництва УВКБ ООН в Білорусії, Молдові Азізом Рахджо, заступником голови Харківської обласної державної адміністрації Глушко В.О., начальником Регіонального штабу з питань, пов'язаних із соціальним забезпеченням громадян України, які переміщуються з тимчасово окупованих території та районів проведення антитерористичної операції, Волобуєвим О.В., керівниками Департаментів соціального захисту населення, охорони здоров'я, освіти і науки Харківської обласної державної адміністрації, заступником Лозівського міського голови Недільком О.Г., керівниками управлінь соціального захисту населення Ізюмської райдержадміністрації та м. Ізюма.

Також було проведено зустрічі з представниками громадських, релігійних організацій, волонтерами та внутрішньо переміщеними громадянами з Донецької і Луганської областей.

Згідно з наданою інформацією загальна кількість громадян України, які переселені з тимчасово окупованої території та районів проведення антитерористичної операції до Харківської області складає станом на 12.11.2014 **114 тис. 142 особи**, з них: з АР Крим – 898 осіб;

з Донецької області – 80 тис. 981 особа;

з Луганської області – 32 тис. 263 особи;

у тому числі:

дітей – 32 тис. 788 осіб;

осіб похилого віку та інвалідів – 34 тис. 407 осіб.

Проте, за твердженнями волонтерів та представників міжнародних організацій, що частково підтверджуються представниками органів влади, реальна кількість таких осіб сягає 300 тис.

З'ясовано, що на виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 11 червня 2014 року № 588-р «Питання соціального забезпечення громадян України, які переміщуються з тимчасово окупованої території та районів проведення антитерористичної операції» у Харківській області проводиться робота з питань соціального забезпечення зазначеної категорії громадян України. Зокрема, затверджено план заходів Регіонального штабу, створено громадські приймальні, що функціонують у м. Харкові та всіх районах області. Цілодобово працює на залізничному вокзалі «Харків-Пасажирський» консультативний пункт Регіонального штабу, в якому визначальну роль щодо організації перенаправлення громадян України, що переміщуються з тимчасово окупованої території та районів проведення АТО, відіграє Громадська організація «Станція Харків».

Завдяки спільним зусиллям та сприянню Південної залізниці вживаються заходи щодо надання допомоги транзитним переселенцям, а саме, *надаються безоплатно* квитки на залізничний транспорт для виїзду із зони АТО до інших регіонів України, місця в залі підвищеного комфорту для пенсіонерів та дітей до 14 років, номери в готелі «Експрес» для матерів з малолітніми дітьми на одну добу.

За даними Регіонального штабу в області в приміщеннях комунальної, колективної та приватної власності сформовано та діють 24 об'єкти, на яких на час візиту компактно розміщено 656 громадян України, які переміщуються з тимчасово окупованої території та районів проведення АТО.

Із числа таких об'єктів під час моніторингового візиту відвідано:

у м. Лозова - барачні приміщення колишнього військового містечка, де проживають **66 осіб, з них 13 дітей**. Переселенців розміщено в одноповерхових цегляних приміщеннях за сімейним принципом, забезпечено водою, твердим та м'яким інвентарем. Умови проживання задовільні, плата за проживання відсутня. У містечку облаштовано банно-пральний блок, в якому обладнано три санітарно-гігієнічні кімнати із сучасним сантехнічним обладнанням та обігрівом. Додатково побудовано три надвірні туалети. Незважаючи на те, що опалення в приміщеннях пічне, вони достатньо пристосовані до функціонування в осінньо-зимовий період, дрова заготовлено майже на весь осінньо-зимовий період.

у м. Ізюмі – приміщення Центральної міської лікарні, де тимчасово розміщено **6 громадян похилого віку**, які приїхали з тимчасово окупованої території та районів проведення антитерористичної операції для реєстрації та оформлення пенсії, а також пункт тимчасового перебування громадян на території баптистської церкви, де на час візиту знаходилося **12 осіб**.

Громадяни розміщені в опалюваних приміщеннях, забезпечені твердим та м'яким інвентарем. Умови проживання задовільні, плата за проживання відсутня. Харчування організовано релігійними громадами міста.

у м. Харкові – комунальний заклад «Міський центр ранньої, загальної соціально-педагогічної та трудової реабілітації дітей-інвалідів та інвалідів дитинства «Промінь», де проживають **19 осіб, з яких 9 – діти**. Переселенцям відведено другий поверх приміщення центру (кілька кімнат, кухня та санвузол). Мама з дітьми мешкають в кімнаті на 10 осіб. Дві багатодітні сім'ї розміщені в окремих кімнатах. Приміщення пристосоване до функціонування в осінньо-зимовий період. Умови проживання задовільні, плата за проживання відсутня.

Крім того, відвідано два об'єкти приватної форми власності:

- приміщення офісу (приватна форма власності), де громадською організацією «Станція Харків» облаштовано центр для тимчасового перебування матерів з дітьми. На час візиту проживає **14 осіб, з яких 7 – діти (двоє – новонароджених)**. У приміщенні обладнано санітарно-гігієнічну кімнату, їдальню, ігрову. Кімнати опалюються, в них достатньо твердого та м'якого інвентарю, побутової техніки. Проте, зважаючи на невелику площу кімнат (6-8 кв. м) і те, що в них подекуди проживає по 8 осіб, такі умови розміщення (з урахуванням потреб матерів із маленькими дітям) є вкрай тяжкими.

- база відпочинку «Ромашка» (приватна форма власності), де наразі проживають **100 осіб, з них 35 дітей**. Населення розселено в одно-, двоповерхових цегляних приміщеннях за сімейним принципом, забезпечено водою, харчуванням, твердим та м'яким інвентарем. Плата за проживання відсутня, умови проживання незадовільні, відсутнє опалення (кімнати опалюються обігрівачами), потребують заміни вікна. Єдина кімната, де організовано купання та прання білизни, не відповідає санітарно-гігієнічним нормам. У їдальні протікає дах.

У відвіданих об'єктах усіх дітей влаштовано до дошкільних навчальних закладів чи шкіл, скарг від батьків з цього приводу не надходило. Проте висловлювались деякі зауваження щодо незручностей у тому, як дітям діставатись

до шкіл, оскільки часто вони розташовані на значній відстані та/або шляхи до них не є зручними та безпечними, а підвезення не організовано. На цей час батьки відводять та забирають дітей самостійно.

Загалом, згідно з інформацією, наданою Департаментом освіти і науки Харківської обласної державної адміністрації та керівниками вищих навчальних закладів, станом на 10.11.2014 переведено до ВНЗ області:

з АР Крим – 35 студентів, в т.ч. 11 – на бюджетні місця;

з Донецької та Луганської областей – 1087 студентів, в т.ч. 592 – на бюджетні місця; тимчасово зараховані – 1025 осіб.

Всього у ВНЗ області навчається 2147 внутрішньо переміщених громадян з Донецької і Луганської областей, а також з території АР Крим. Із загальної кількості зазначеної категорії 1409 осіб (усі бажаючі) забезпечені місцями проживання у студентських гуртожитках.

Всього у професійно-технічних навчальних закладах області навчається 213 учнів за державним замовленням (з Донецької області – 123, з Луганської – 90 осіб). Всі вони отримують стипендію. Із загальної кількості зазначеної категорії 105 осіб (усі бажаючі) забезпечені місцями проживання у гуртожитках ПТНЗ.

Влаштовано до загальноосвітніх навчальних закладів області – 5697 дітей, до дошкільних навчальних закладів – 1426 дітей. За твердженням керівництва Департаменту всі учні забезпечені підручниками, харчуванням відповідно до чинного законодавства.

Водночас невирішеним залишається питання виплати стипендії студентам, які тимчасово зараховані до ВНЗ.

Згідно з інформацією, наданою Департаментом охорони здоров'я Харківської обласної державної адміністрації, станом на 01.11.2014 до органів управління і закладів охорони здоров'я області звернулося та внесено до регіонального галузевого реєстру 34 832 внутрішньо переміщених громадян з Донецької і Луганської областей, а також з території АР Крим. Із загального числа цих осіб стаціонарну медичну допомогу вторинного та третинного рівнів отримали 7 126 громадян, амбулаторну – 24 554 особи.

Серед осіб зазначеної категорії зареєстровано 154 – ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД, 88 – хворих на туберкульоз, потребували призначення високовартісних лікарських засобів – 283 хворих на цукровий та нецукровий діабет. З приводу онкологічної патології до закладів охорони здоров'я області звернулося 833 особи, в т.ч. 38 дітей.

Крім того зареєстровано 1 167 вагітних в різних термінах вагітності. Станом на 01.10.2014 відбулося 574 пологів, з яких 119 – шляхом проведення кесаревого розтину, народилося 578 дітей, з яких 74 потребували проведення необхідного лікування.

Медична допомога надавалась відповідно до затверджених протоколів надання медичної допомоги та потребувала значних коштів, які не були передбачені бюджетом області по галузі «Охорона здоров'я». За підрахунками, загальний обсяг витрат на надання медичної допомоги переміщеним особам по Харківській області станом на 01.11.2014 становить 25 495 079 грн, а необхідні видатки на її надання до кінця поточного року – 4 768 414 грн.

Згідно з інформацією, наданою Департаментом соціального захисту населення Харківської обласної державної адміністрації, станом на 10.11.2014 кількість облікованих на території Харківської області становить 17 тис. 332 особи,

з яких 5025-діти, 4561-особи пенсійного віку, 813-особи з інвалідністю. Всього обліковано 9904 сімей, з них 6461 – призначено грошову допомогу на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 № 505.

Водночас у забезпеченні прав громадян на належну соціальну допомогу існують недоліки та невирішені питання.

Постановою КМУ від 01.10.2014 №505 до непрацевдатних осіб не віднесли студентів денної форми навчання, яким виповнилося 18 років (п.3). Також цю категорію осіб не внесено, як виключення, по зменшенню розміру допомоги (п.7). Працевлаштуватися чи стати на облік до центрів зайнятості вони не мають можливості.

В Харківській області в органах соціального захисту населення створюються великі черги переселенців за отриманням довідок про реєстрацію. Для проведення даної роботи структурним підрозділам соцзахисту не виділено додаткових штатних одиниць, офісної техніки та канцелярських товарів. Працівники УПСЗН фізично не встигають приймати всіх бажаних, що викликає соціальну напругу серед внутрішньо переміщених осіб. Спеціалісти управлінь соціального захисту потерпають не тільки від моральних образ, але вже і від фізичних, адже непоодинокі випадки агресії зі сторони переселенців.

Загалом, питання кадрового забезпечення органів соцзахисту наразі стоїть дуже гостро, працівники вже зараз масово звільняються через перевантаження та важкі умови праці.

З початку АТО до інтернатних установ системи соціального захисту населення Харківської області переселено 124 особи. Переселені особи за станом здоров'я не здатні до самообслуговування та потребують постійної сторонньої допомоги.

Збільшення кількості підопічних викликало додаткове навантаження на бюджети інтернатних установ. На сьогодні, адміністраціями будинків-інтернатів вживаються заходи щодо пошуку волонтерських організацій для надання необхідної благодійної допомоги.

Існує необхідність у додатковому фінансуванні зазначених будинків-інтернатів для забезпечення:

- першочергових потреб переселених осіб (придбання одягу, взуття, посуду, засобів гігієни, продуктів харчування тощо);

- належними умовами проживання, а саме розміщення хворих осіб у житлових кімнатах, стан яких відповідає санітарно-гігієнічним вимогам (проведення ремонтів житлових кімнат та облаштування їх меблями);

- належним медичним обслуговуванням та реабілітаційними послугами (придбання медикаментів, медичного та реабілітаційного обладнання).

Проблемним також залишається питання працевлаштування. Так, до центрів зайнятості звернулось 2022 осіб, працевлаштовано 423 особи. Низький рівень працевлаштування обумовлений, серед іншого, відсутністю вакантних місць або відповідних професій. З метою якомога ширшого охоплення переселенців проводяться ярмарки вакансій.